

Vuoden 1918 tapahtumien aikajana

Valkoiset

Saarijärveläissyntyiset Kalle Helenius, Evert Linna, Juho Penttinen, Emil Rutanen, Aukust Siik ja Jalmari Vilander matkustavat Saksaan jääkärikoulutukseen vuoden vaihteessa. Vilho Hurme ja Väinö Lindberg värväätyvät myös mukaan.

I maailmansota syttyy elokuussa 1914

Punaiset

1915

1916

Linnoitus- ja vallityöt Saarijärvellä 1915–16. Vakava elintarvikepula syksystä 1916.

1917

Vuonna 1916 Saarijärvellä seitsemän sosialidemokraattisen puolueen osastoa ja Hirvikankaan yhd, joissa 143 jäsentä. Kunnanvaltuuston pj. Saarijärven työväenyhdistyksen (ty) Hesekiel Savonen.

Aktivointikomitea suunnittelee venäläisten joukkojen häätämistä ja laatii ohjeet “palokunta varten”. Saarijärvellä aktivistihenki ilmenee “pienenä sisäpiirin harrastuksena”.

1917

kesäkuu

K-S:n suojeluskunnan (sk) herätyskierroksella Saarijärvelle “palokunta”.

1917

syyskuu

Saarijärven sk perustetaan 28.10. salassa, jäseniksi 28 henkilöä. Pylkönmäellä sk:n perustaminen jää vielä suunnitteluasteelle.

1917

lokakuu

Heramäessä sk:n “lentävien” harjoitukset 4.11.

1917

marraskuu

Marraskuun suurlakko 14.–20.11. jakaa kansan kahtia

Työväenliike perustaa Saarijärvelle järjestyskaarteja syksyn aikana.

Saarijärven ty:n viimeinen kokous ennen sotaa 4.11. Jäsenet neuvottelevat kuitenkin epäpäivittäin. Järjestyskaartit alkavat harjoitella salaa 50–60 miehen kantajoukoilla. “Punaiset” esiintyvät ensi kerran julkisesti marraskuun suurlakon aikaan 16.11.

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen Suomen itsenäisyydestä 6.12.

1917
joulukuu

Hesekiel Savonen kieltäytyy kunnanvaltuuston pj:n tehtävistä 24.12., 1/3 valtuutetuista poissa kokouksesta. Savonen jatkaa varalla.

Saarijärven sk saa vuodenvaihteessa Karstulan sk:lta neljä kivääriä, joilla ryhdytään harjoittelemaan.

1918
tammikuu

Suojeluskunta asettaa jatkuvaan vartiointiin kaksi Saarijärven työväenliikkeen johtohenkilöä, Jalmari Niemisen ja August Nätin.

Saarijärven sk:n "lentävät" lähtevät Jyväskylään 28.1. Tammi-kuussa sk:ssa 60–70 jäsentä.

Suojeluskunnista hallituksen joukot 25.1. Sota syttyy 27.–28.1.

Senaatin 25.1. antaman julistuksen myötä punakaarteista tulee laittomia.

Kutsunnat Säästöpankin talossa 28.2.–2.3. Paikalle 54 % Saarijärven 1 572 kutsuntaikäisestä. Puolet vak. väkeen ja n. 43 ilmoittautuu vapaaeht. rintamalle. Miehet Saarijärven Tuomarniemeltä pidättävät Pylkönmäen ty:n johdon 3.2.

Ensimmäinen saarijärveläinen valkoinen, Toivo Harju, kaatuu Kuhmoisissa 10.3. Saarijärven työväentalo sk:n haltuun. Rakennukseen perustetaan vanki- ja työleiri. Pylkönmäellä työväentalo myös takavarikkoon.

Tampereen alueen taisteluissa kuolee yli 20 saarijärveläistä.

1918

helmikuu

Asevelvollisten yleiset kutsunnat 21–40-v. miehille. Ammutaan paikalla -julistus 25.2.

1918

maaliskuu

Brest-Litovskin rauhassa 3.3. Suomi Saksan etupiiriin. Suomessa sodan pääpaino siirtyy Tampereelle.

1918

huhtikuu

Saarijärven ty:n johtajat kehoittavat työläisnuoria välttämään kutsuntoja ja joutuvat kuun lopulla kuulusteltaviksi. Lakkokokous Puterinjärvellä 5.3. Pylkönmäen kutsuntoihin 25.2. saapuu 59 % kutsuntaikäisistä.

Työväentaloon kootaan vankeja oman kunnan lisäksi myös Äänekoskelta ja Pylkönmäeltä.

Kaikki sosialidemokraatit erotetaan kunnan luottamustehävistä. 8.4. valtuusto erottaa elintarvikelautakunnasta Juho Kauton, Hesekiel Savosen ja Otto Hytösen.

31.3. kaatunut yhteiskoulun rehtori Viljo Karvonen haudataan Saarijärvellä 11.4. yhdentoista muun valkoisen kanssa.

⋮

Etelä-Suomen punakaartilaiset ampuvat junaan 22 Mustialan maanviljelyskoulun oppilasta 20.4., myös saarijärveläisen Emil Lehtosen. Samana päivänä kuolee taisteluissa kolme viimeisistä kaatuneista saarijärveläistä.

Kunnanvaltuuston 3.4. päätöksellä Saarijärvellä petun ottoa syömäviljan puutteeseen.

1918

huhtikuu

Saksalaiset Hankoon 3.4.,
Tampereen taistelu päät. 6.4.

Saksalaiset valtaavat Helsingin 13.4., valkoiset Hämeenlinnan 26.4. ja Viipurin 29.4.

1918

toukokuu

Sota julistetaan päättyneeksi 15.5.,
voitonparaati Helsingissä 16.5.

Ty:n Vilho Kalenius teloitetaan kotonaan 2.4. laittoman aseensa vuoksi. Otto Piesanen teloitetaan Kokkolan vankileirillä 20.4.

Robert Paavilainen ammutaan Pylkönmäellä 7.5.

⋮

Vankeudesta karannut Murrinjoen ty:n Akseli Ahonen ammutaan Pajupuron tien varteen 25.5.

Saarijärven työväentalon leiri puretaan ilmeisesti syyskesällä. Kunnanvaltuusto kieltäytyy elokuussa ottamasta vankeja muualta.

1918
kesäkuu

Vihtori Helin Pylkönmäen Kuoppalasta kuolee Tammissaaren vankileirillä 21.6.

1918
heinäkuu

Murronjoen ty:n Juho Piesanen kuolee 7.7. ja Saarijärven ty:n pj. Heribert Ranta 19.7. Tammissaarella.

1918
elokuu

Kalmarin ty:n August Nätti kuolee 12.8. ja Saarijärven ty:n Hesekiel Savonen 13.8. Tammissaarella. Ty:een kuulumaton, Etelä-Suomessa punakaartiin tammikuussa liittynyt Johan Lakonen kuolee leirillä 12.8.

1918
syyskuu

Tammissaaresta vapautunut Häkkinen ty:n järjestysmies Kalle Kauppinen kuolee 6.9.

Keväällä 1918 vangituista 80 000 punaisesta tai kumoushankkeeseen osallistumisesta epäiltyä kuolee vankileireillä 11 000–12 000 henkilöä. Vajaasta 68 000 tuomitusta suurin osa pääsee syksyllä 1918 ehdonalaiseen. Punaiset armahdetaan asteittain toukokuuhun 1927 mennessä.

Saarijärveläisistä taisteluihin otti osaa noin 420, kaatui 27, ammuttiin 1 ja haavoittui lähes 70. Pylkönmäeltä taisteluihin otti osaa 131 ja rintamalla kaatui neljä miestä.

Saarijärveläisistä vasemmistolaisista vangittiin 147 ja tuomittiin 16. Yhdeksän saarijärveläistä kuoli joko teloitettuna tai vankileirillä, Pylkönmäeltä kolme.

I maailmansota päättyy
11.11.

1918
joulukuu

Kunnallislautakunnan 9.12. tekemällä päätöksellä Valtion rikosoikeudessa tuomitut ja siten kansalaisluottamuksen menettäneet poistetaan vaaliluettelosta.

- Työväentalo takaisin Saarijärven ty:lle **1919** ... Saarijärven ty:n toiminta jatkuu 5.1. SDP saa Saarijärven ensimmäisissä yleisissä vaaleissa 15.1. kuusi valtuustopaikkaa. Artur Koskelinista kansanedustaja kaudelle 1919–21. Pylkönmäellä ty:n talon takavarikko päättyy 8.4.
- Vapaussodassa kaatuneiden hauta- **1920**
muistomerkki paljastetaan 6.12. kirkol-
la. Muistomerkissä on 25 kaatuneen **1921** ... SDP:llä enemmistö kunnanvaltuustossa
saarijärveläisen nimet. vuosina 1921–23 ja 1929. Pylkönmäellä
SDP:n Kalle A. Tammisesta valtuuston pj.
vuonna 1922.
- Pylkönmäen Lotta Svärd perustetaan **1926**
20.10.
- **1985** ... Vuoden 1918 muistomerkki paljastetaan
1.5.1985 kunnantalon vieressä. Vuonna
2011 neljä nimeä sis. muistomerkki siir-
retään nykyiseen paikkaansa kirkon sei-
nustalle.